

Laudáció

Nagy megtiszteltetés intézményünknek, ezen belül a könyvtárnak, hogy a Kovács Máté Alapítvány kuratóriuma méltónak talált bennünket a Kovács Máté emlékének ápolásáért elnevezésű emléklakett elnyerésére. Külön öröm számunkra, hogy a névadónk születésének 110. évfordulóján rendezett emléknapon vehetjük át ezt a kitüntetést.

Kovács Máté és könyvtárunk története az 1940-es évek közepéig, végéig nyúlik vissza. A kulturális élet és az oktatás területén végzett munkája, megszerzett tapasztalatai révén 1945-ben a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumba került. 1947 áprilisában nevezték ki politikai államtitkárnak – ebben a minőségében segítette a hajdúszoboszlói közművelődési és közoktatási fejlesztési törekvések megvalósítását. Elsőként a középiskola ügye rendeződött. A kezdetektől támogatta a városi közgyűlés azon javaslatát, hogy a minisztérium „létesítsen egy kultúrházat, amely legyen összekapcsolva egy szabad iskolával (népfőiskolával), egy nagyarányú kifejlesztett körzeti népkönyvtárral és egy néprajzi gyűjtemény számára nagyobb teremmel.”

A város akkori főjegyzője, dr. Geönczy József így invitálta Kovács Mátét a kultúrház alapító letételére 1948. július 20-án kelt levelében: „Mi sem természetesebb, hogy az ünnepségen az ünnepi beszédet te tartanád”. Továbbá így köszönte meg neki önzetlen közreműködését a város: „feltétlen ragaszkodunk ahhoz, hogy az alapokmány szövegében a Te neved és érdemeid megörökíttessenek”. Ez így is történt, amelyet az 1948. augusztus 1-jén de. 11 órakor tartandó alapkövetétel alkalmából szerkesztett Alapokmány bizonyít. „Legyen ez az alapokmány beszédes hirdetője örök időkre a népi kultúra megnevezett apostolai eredményeinek. ...Köszönjük Tildy Zoltánnak, a magyar köztársaság elnökének, dr. Ortutay Gyula vallás és közoktatásügyi, valamint Darvas József építési és közmunkaügyi minisztereknek, dr. Berei Andornak, az országos tervhivatal vezetőjének, Kovács Máté vallás és közoktatásügyi államtitkár urnak,...”

A városi könyvtár 1952-től működött a kultúrházban. Először egy helyiségben volt az állomány, amely szép lassan érte el a kb. 9000-res nagyságrendet, a 7-900 olvasói létszámot. Nem szabadpolcos kölcsönzési rendszerben folyt a kölcsönzés, hanem a könyveket zárt helyen, szekrényekben tartották elődeink, egy képes katalógus segített a választásban, vagy a könyvtáros ajánlott olvasni valót. Ezt Tasi Miklósné, Luli kolléganőnk mondta el, aki 1996-ban, létrehozásának évében, első kitüntettje volt a városunk által létrehozott, kimagasló közszolgálati érdemekért járó Kovács Máté-díjnak.

Azt pedig dr. Makrai Imréné Editke elbeszéléséből és a korabeli sajtóból tudjuk, hogy 1970-ben, a könyvtári szárny avatásán Kovács Máté professzor úr is részt vett, jelenlétével, tanácsaival megtisztelte könyvtárunkat. Editke maga is Kovács Máté-tanítvány volt, tapasztalta, hogy a professzor úr nemcsak tanítványaitól követelte meg a tudást, hanem ő maga is eszerint élt. „Csak minőségi emberek végezhetnek minőségi munkát” – vallotta.

Editke volt az is, akinek szívügye lett, hogy könyvtárunk viselhesse a Kovács Máté nevet. Hosszas levelezés, többszöri kérelmezés vezetett odáig, amíg megérkezett a Hajdú-Bihar Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága által hozott határozat: „A végrehajtó bizottság a művelődésügyi osztály előterjesztése alapján – figyelemmel az érintett szervek javaslatára – hozzájárul ahhoz, hogy a hajdúszoboszlói városi könyvtár 1981. június 1-től a KOVÁCS MÁTÉ VÁROSI KÖNYVTÁR, HAJDÚSZOBOSZLÓ nevet viselje.”

Dr. Fülöp Géza egyetemi docens, aki itt volt a névadó ünnepségen, írja egy év múlva előadásában azon az emlékülésen amelyet Kovács Máté születésének 75. és halálának 10. évfordulójára rendezett az MKE Könyv- és Könyvtártörténeti Bizottsága: „... érthetetlen, hogy az egyetem falain kívül halála után 10 évig szinte a nevét sem ejtettük ki. Nem folytattuk azokat a munkákat, nem fejeztük be azokat a kezdeményezéseket, amelyeket ő indított meg. Születése 75. évfordulóján a szülőváros, Hajdúszoboszló idézte elsőnek az emlékét, amikor 1981. június 8-án – példát mutatva a magyar könyvtárügy vezető szerveinek – bensőséges, szép ünnepség keretében Kovács Mátéről nevezte el a városi könyvtárat.”

Őrizzük azokat az üdvözlő táviratokat, leveleket, amelyek a névfelvétel kapcsán érkeztek könyvtárunkba. Ezekből idézek most kettőt. (Dr. Tóth Gyula és Molnár József levele!)

Könyvtárunk attól a pillanattól kezdve, hogy felvette Kovács Máté nevét, minden időben kötelességének érzi, hogy az ő kimagasló szellemiségét megőrizze, továbbadja. Lényegesnek tartjuk, hogy az intézmény egésze a Kovács Máté-i hitvallás korszerű értelmezése szellemében működjön. Ezt a törekvésünket a Küldetésnyilatkozatunkban is megfogalmaztuk. Szakképzett munkatársainkkal igyekszünk eleget tenni a 21. század követelményeinek. Alapvető feladatunk a felhasználó-központúság érvényesítése, az esélyegyenlőség megteremtése az állampolgároknak az információhoz való hozzáférésben.

1995-ben mi, könyvtárosok, a Városgazdálkodási Vállalat és az önkormányzat együtt hoztuk létre a Kovács Máté Városi Könyvtárért Alapítványt, amelynek elsődleges célja Hajdúszoboszló város lakosságának művelődési lehetőségeinek

bővítése volt. Immár húsz év távlatából elmondhatjuk, hogy közel száz alkalommal tudtunk meghívni elsősorban fiatal jeles költőket, írókat, akik az irodalmi élet kiválóságai voltak, és még ma is azok. (Gondoljunk Papp Andrásra, Térey Jánosra, Kemény Istvánra, Halász Margitra, Grecsó Krisztiánra és folytathatnám a sort.)

Megemlítem még a 2012-es évben elnyert TÁMOP-os pályázatot, ahol „Megújuló könyvtár a gyógyvíz városában” című pályázatunkon közel 45 millió forintot nyertünk, amit egyrészt könyvtárfejlesztésre, másrészt formális és informális képzések lebonyolítására fordítottunk az élethosszig tartó tanulás érdekében.

Megtisztelő könyvtárunk számára, hogy jelölt bennünket a kuratórium a Kovács Máté-emlékplakettre. Köszönjük a bizalmat, munkatársaimnak köszönöm, hogy áldozatos munkájukkal hitet tesznek nap, mint nap, hogy Kovács Máté szellemiségét továbbviszik és átadják az utódainknak. Ennek köszönhető, hogy ma már inkább csak az idelátogató vendégek kérdezik meg, hogy ki is volt Kovács Máté. Hagyományt kívánunk teremteni az iskolások számára rendezett vetélkedővel, mert ez is ezt a célt szolgálja. Köszönöm.